

D

Gezonde stad

De Gezonde Stad is in de mode en dat is fijn. Decennialang werden gezondheid en gezondheidsverschillen gezien als het resultaat van de individuele keuze voor een gezonde leefstijl, maar deze individualistische benadering is op haar retour. Het betekende in de praktijk dat vooral mensen in lage-inkomensgroepen en met weinig diploma's werden gekapitteld om gezonder te gaan eten en meer te gaan bewegen. Veel zenden en weinig luisteren leverde echter weinig op. In 2020 pleitte de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving dan ook voor een bredere blik op gezondheidsongelijkheid. Het Gezonde Stad discours nodigt uit tot zo'n brede blik. Het gaat niet over de optelsom van gezonde individuen maar over een gezond ecosysteem met complexe interacties tussen klimaatadaptatie, bewegen, wonen, groen, luchtverontreiniging, ontmoetingsplekken, en meer.

In dit themanummer over de Gezonde Stad staat 'publieke ruimte' centraal. In ons boek *Gezonde Stad. Uitsluiting en ontmoeting in de publieke ruimte* (2022) hebben we publieke ruimte geanalyseerd als concept om aan individualisme te ontkomen. We hebben publieke ruimte benaderd als een sociaal rioleringsstelsel (Horstman & Knibbe, 2023). Zoals het buizenstelsel onder de grond ons in de bescherming tegen epidemieën verbindt en ons alle-

maal gezonder maakt, zo kan ontwerp en inrichting van de publieke ruimte bijdragen aan ontmoetingen en bewegingen waar alle stadsbewoners - mensen, dieren en planten - baat bij hebben. Maar of dat in de praktijk ook zo werkt, wordt uiteindelijk niet op de tekentafel beslist.

We geven in dit themanummer verschillende inkijkjes op de bijdrage van de publieke ruimte aan een Gezonde Stad. We openen met een reflectie van Horstman en Schäfer op de gezonde stad als democratische stad. Zij betogen dat democratie een ruimtelijke basis behoeft en dat formele democratische besluitvorming in het gemeentehuis verankerd moet zijn in alledaagse democratie daarbuiten. Dat betekent dat een gezonde stad een rijk palet aan informele publieke ontmoetingsplekken heeft voor alledaagse conversaties met vreemden over de inrichting van de stad.

In een gesprek met Michiel Smit vertelt Rufus de Vries vervolgens hoe hij als fotograaf met beelden probeert te begrijpen hoe buurten bijdragen aan gezondheid. Goed wonen is cruciaal voor gezondheid. Daarna volgt een schets van Knibbe en Wilmsen over

honden en hun baasjes in de publieke ruimte: hoe maken ze samen een park (on)veiliger en (on)gezonder? Vervolgens verkennen Knibbe en Van Lanen de manier waarop de sociaal-fysieke infrastructuur in de stad bijdraagt aan gezondheid en welzijn van jongeren en jongvolwassenen.

Sociaal ondernemer Conny Moons bespreekt de mogelijkheden

om seniorvriendelijke woonvormen te maken en om levensloopbestendig te bouwen, en heeft daarbij nadrukkelijk oog voor de kosten en baten. Stedenbouwkundige Kis en landschapsarchitect Rombout vertellen hierna in een interview hoe zij bij de inrichting van een nieuw woongebied in Hoorn rekening houden met overwegingen van gezondheid. We sluiten af met een beschouwing over de zogenaamde 'blue zones' in bijvoorbeeld Italië, Griekenland en Japan. Ze gelden als het summum van gezond leven omdat veel mensen er gezond heel oud worden. Dierdorp en Jansen vragen zich af of Nederland zulke zones kent.

De individualistische benadering van gezondheid is op haar retour